

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในการพึ่งพา
 ทรัพยากรธรรมชาติเชิงธุรกิจชุมชน : กรณีศึกษาร้านสุขสมบูรณ์
 ตำบลหนองเสาเล้า อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

ชื่อผู้เขียน นางสาวอรทัย จิตไธสง

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์	ประธานกรรมการ
ศาสตราจารย์ ดร.มนัส สุวรรณ	กรรมการ
อาจารย์มนัส เตชะเสถียร	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงคุณภาพ เรื่อง การถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในการพึ่งพา
 ทรัพยากรธรรมชาติเชิงธุรกิจชุมชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาการถ่ายทอด
 ภูมิปัญญาชาวบ้านในการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเชิงธุรกิจชุมชน (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์
 กับการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเชิงธุรกิจชุมชน

การศึกษาครั้งนี้ได้เลือกพื้นที่ทำการศึกษาร้านสุขสมบูรณ์ ตำบลหนองเสาเล้า
 อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีผสมผสานกัน ได้แก่
 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาและใช้วิธีวิเคราะห์
 เชิงเนื้อหาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งผลการศึกษสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเชิงธุรกิจชุมชน
 สามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ ระดับบุคคล ชุมชน และระหว่างชุมชน

ระดับบุคคล มีผู้ทำหน้าที่ในการถ่ายทอด คือ ครอบครัว เครือญาติ ผู้สูงอายุ
 และผู้เป็นภูมิปัญญา โดยใช้วิธีการทดลองปฏิบัติ สอน แนะนำ และอาศัยการล้อมเกล้าทาง
 สังคมแบบค่อยเป็นค่อยไป สื่อที่ใช้ คือ อุปกรณ์จริงในการทำงาน รวมทั้งอาศัยสื่อบุคคลใน

การพบปะแลกเปลี่ยน ส่วนเนื้อหาเป็นเรื่องของกระบวนการผลิต และเทคนิควิธีการพึ่งพา
ทรัพยากรธรรมชาติ

ระดับชุมชน มีการถ่ายทอดโดยอาศัยกลุ่มทางสังคม ได้แก่ กลุ่มเพื่อน กลุ่มผู้นำ
กลุ่มอาชีพ ใช้วิธีการอบรม การประชุม และเวทีชาวบ้าน สำหรับสื่อที่ใช้อาศัยสื่อบุคคล ด้าน
เนื้อหาไม่มีหลักสูตรแน่นอน แต่มีเป้าหมายเพื่อสร้างรายได้ และพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ช่วยเหลือกันภายในชุมชน

การถ่ายทอดระหว่างชุมชน มีการใช้วิธีการเรียนรู้จากการฝึกอบรม การศึกษา
ดูงานทั้งภายในและภายนอกชุมชน รวมทั้งการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยใช้สื่อบุคคลในการพบปะ
พูดคุย สำหรับเป้าหมายนั้นเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน มีเนื้อหาในเรื่องความตระหนัก
ถึงการขาดแคลนวัตถุดิบในกระบวนการผลิต และวิธีการเลือกสรรวัตถุดิบในการผลิต

2. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน ในการพึ่งพาทรัพยากร
ธรรมชาติเชิงธุรกิจชุมชน พบว่า ปัจจัยภายใน ได้แก่ ผู้นำอาชีพ ความต้องการมีรายได้
ความรู้ ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ และปัจจัยภายนอก ได้แก่
ความต้องการของตลาด การคมนาคมและเทคโนโลยีการสื่อสาร การส่งเสริมของภาครัฐและ
ภาคเอกชน

Independent Study Title	Transfer of Local Wisdom Relying on Natural Resources as Community Enterprises : A Case Study of Suk Sombun Village, Nong Sao Lao Sub-district, Chum Phae District, Khon Kaen Province	
Author	Miss Orathai Jitthaisong	
M.A.	Man and Environment Management	
Examining Committee	Assoc. Prof. Dr. Anurak Panyanuwat	Chairman
	Prof. Dr. Manat Suwan	Member
	Lect. Manat Techasatian	Member

Abstract

The main purposes of this qualitative research, namely, "Transfer of Local Wisdom Relying on Natural Resources as Community Enterprises: A Case Study of Suk Sombun Village, Nong Sao Lao Sub-district, Chum Phae District, Khon Kaen Province", were to study the transfer of local wisdom relying on natural resources as community enterprises, and to study the related factors.

This research was conducted in Suk Sombun Village, Nong Sao Lao Sub-district, Chum Phae District, Khon Kaen Province. Informal interviews and observations were used to collect data. Descriptive and content analyses were employed to analyze those collected data.

The results of this research were as follows:

1. The transfer of local wisdom relying on natural resources as community enterprises was divided into 3 levels:

At the personnel level, Local wisdom was transmitted from families, relatives, the elderly, or wise men to the offsprings by training, recommending, and

practicing through socialization. The used teaching and learning media were materials and persons to which the contents would cover the producing procedures and techniques relying on natural resources.

At the community level, the wisdom would be transmitted by social groups, consisting of group of peers, leaders, and occupational members. The knowledge and experience transfers would be conducted through trainings, meetings, group discussions, and community forums. Their contents were aimed to generate income for the community's members. These matter were the exchange of personal opinions and experiences too.

At the inter-community level, the transmitting methods would be used through trainings, meetings, community study tours, and also the selling procedures of local products. The personnel media would be used to develop the relationships among the communities, leading to create the sense of awareness, raw materials' shortage for production, and material selecting process.

2. The factors relating to the transfer of local wisdom relying on natural resources as community enterprise consisted of internal and external factors.

Internal factors consisted of occupational leaders, needs of income, knowledge, understandings, and recognition of the natural resources' importance.

External factors consisted of markets' needs, transportations, communication technology, and government/non-government's supports.